

METTERNICH A ŠLESVICKO-HOLŠTÝNSKÁ OTÁZKA*

Barbora Pásztorová**

Abstract: *The aim of this study is to analyze the development of the Schleswig-Holstein question, especially during the 1840s, and to outline Austrian Chancellor Metternich's attitude on the issue. Metternich began to pay attention to the Schleswig-Holstein question after July 8, 1846 when Danish King Christian VIII issued the so-called Open Letter, after which Metternich was called on to express his stance. He was kept well-informed on the issue by the Austrian Ambassador to Copenhagen. Also, in the case of the Schleswig-Holstein question, he continued in his policy of appeasement and suppressed all revolution attempts and national aspirations, especially among the Germans. Metternich was convinced that in this problematic situation, in which dynastic, national, political, and even revolutionary interests played their own individual roles – not to mention the legal interests of individual states and of the German Confederation – it would be possible to reach a satisfactory solution only if the powers involved – mainly Austria and Prussia – came to an agreement on common principles and aims.*

Key words: *Schleswig-Holstein question, Pre-March Period, Metternich, national movements, German Confederation, Denmark, constitution, Eiderdanes.*

---

*Tato studie vznikla v rámci grantu SGS-2016-048, který autorka realizovala na KHV FF ZČU.

**Mgr. Barbora Pásztorová, Katedra historických věd, Fakulta filozofická, Západočeská univerzita v Plzni, barpas@khv.zcu.cz.

1. Úvod

Šlesvicko-holštýnská otázka je souhrnný název pro komplex problémů, týkajících se vztahů mezi Šlesvickem a Holštýnskem navzájem, jejich vztahu k Dánskému království a k Německému spolku. Především se však jednalo o problematiku příslušnosti Šlesvicka k dánskému severu či k německému jihu, o to, zda po staletí narůstající administrativní, hospodářská a kulturní jednota Šlesvicko-Holštýnska zůstane zachována nebo od sebe budou vévodství odtržena. Na počátku 19. století se stala nezbytným faktorem v národním vývoji Dánska a Německa. Historik Miroslav Šedivý ve své publikaci s názvem *Zrod německého nacionalismu* zastává názor, že s největší pravděpodobností ještě větší měrou než Rýnská krize stimulovala touhu po velkém Německu právě otázka Šlesvicka a Holštýnska.¹

V rámci šlesvicko-holštýnské otázky se do popředí dostávaly pojmy typu revoluční tendence, národní stát, národní a liberální hnutí či ústava. A právě proto se tato otázka dotkla i rakouského kancléře Metternicha, který se po mnoho let snažil zachovat stabilitu a mír, poněvadž se domníval, že revoluční násilí by bylo smrtelnou hrozbou pro evropský řád. Z tohoto důvodu se stal nesmiřitelným nepřítelem všech hnutí směřujících k národnímu sjednocení. Celý život vedl kampaň proti velkým nacionálním, liberálním a demokratickým hnutím a potlačoval všechny pokusy o revoluci, a to především v Německu.

Otázka Metternichova postoje ke šlesvicko-holštýnské otázce i problematika otázky samotné je téma, které je v českém prostředí dodnes v zásadě jen velmi málo zpracované. V zahraničí se Metternichovou německou politikou zabýval mimo jiné také americký historik Robert D. Billinger Jr., a to ve své knize *Metternich and the German Question. States' Rights and Federal Duties. 1820–1834*, ovšem jak název napovídá pouze do roku 1834. Z tohoto důvodu je cílem předkládané studie analýza vývoje šlesvicko-holštýnské otázky, a to především během 40. let 19. století, a nastínění Metternichova postoje k ní. Na tomto místě je však nutné zdůraznit, že rakouský státník začal této problematice věnovat pozornost až v souvislosti s publikováním takzvaného otevřeného dopisu dánského krále Christiana VIII. dne 8. července 1846, kdy byl požádán, aby se k dané záležitosti vyjádřil. Ovšem to neznamenalo, že by šlesvicko-holštýnskou otázku nesledoval již dříve, kromě toho byl v této věci velmi dobře informován rakouským vyslancem v Kodani. Také ve 40. letech 19. století Metternich navázal na svou usmiřovací mírovou politiku předchozích dvou dekád, jejímž cílem bylo uklidňování národních a revolučních tenzí, hájení principu legitimacy a zachování evropského řádu.

V zájmu přehledného vysvětlení dané problematiky je text rozdělen do několika kapitol. První kapitola je věnována vymezení šlesvicko-holštýnské otázky, a to konkrétně územnímu, historickému, právnímu, jazykovému a politickému. Druhá kapitola se zaměřuje na vzednutí dánského a německého národního hnutí ve 40. letech 19. století, a to především v souvislosti s Rýnskou krizí a jazykovou a nástupnickou otázkou v Dánsku. Poslední kapitola se pak soustředí na uveřejnění otevřeného dopisu, na důsledky, které tento akt vyvolal a především na Metternichovy postoje, názory a konkrétní kroky v této záležitosti.

---

¹Šedivý 2013b, 162.

2. VYMEZENÍ ŠLESVICKO-HOLŠTÝNSKÉ OTÁZKY

Až do prusko-dánské války v roce 1864 se dánský stát² skládal ze severního Jutska, z dánských hlavních ostrovů a ostrova Bornholm, a vévodství Šlesvicka, Holštýnska a Lauenburska, které byly připojeny v rámci personální unie.³ Kromě toho k Dánsku patřily ještě Faerské ostrovy, Island, Grónsko a dánská západní Indie. Do roku 1814 k Dánsku náleželo i Norsko a ostrov Helgoland. Obě území však byla ztracena kvůli spojenectví s Napoleonem. Rozhodnutím Vídeňského kongresu z let 1814 a 1815 bylo Norsko předáno Švédsku a Helgoland Velké Británii. Někdejší postavení Dánska jako regionální mocnosti severní Evropy tak již bylo nenávratně ztraceno a zisk Lauenburska, malého venkovského knížectví coby náhrady na tom nic nezměnil.⁴

Holštýnsko bylo původně lénem římsko-německých císařů a králů. V roce 1474 bylo císařem Friedrichem III. povýšeno na vévodství. Řeky Eider a Levensau tvořily jeho severní hranici a tím zároveň i hranici Svaté říše římské, jižní hranice se táhla podél dolního toku Labe a hamburské zemské hranice. Když Svatá říše římská v roce 1806 zanikla, bylo holštýnské vévodství jednoduše včleněno do dánského státu. Na Vídeňském kongresu se pak Holštýnsko stalo součástí Německého spolku, přestože nadále zůstalo personální unií spojeno s dánskou korunou. Šlesvicko bylo sice lénem dánského krále, ale nesmělo být v souladu s *Constitutio Waldemariana* z roku 1326 včleněno do dánského království. Jeho přirozenou hranici na severu tvořila řeka Königsau a na jihu Eider a Levensau. Když v roce 1459 zemřel Adolf VIII., hrabě holštýnský a vévoda šlesvický, nastoupil po něm jeho synovec Christian I., hrabě z Oldenburgu a Delmenhorstu. Ten byl již od roku 1448 dánským králem, neboť poslední panovník zemřel bezdětný. Od té chvíle pak vládl všem třem oblastem v rámci personální unie. Christian I. potvrdil dochovaná zemská práva a zaručil stavům Šlesvicka a Holštýnska v roce 1460 ve smlouvě z Ripenu nedělitelnost obou území do budoucna pod známou formulí: „*dat se bliven ewich tosamende ungedelt*“ – „*zůstanou navěky neoddělitelnými*“.⁵

Mezi lety 1544 a 1721/1773 byla vévodství za účelem uspokojování požadavků dánských princů mnohokrát rozdělena, přičemž formální jednota vévodství zůstala zachována. Vedle královského podílu se utvořilo mnoho oblastí ovládaných královskými vedlejšími liniemi.⁶ Po skončení severní války v roce 1721 a vyhnání gottorfského knížecího rodu ze Šlesvicka, se gottorfský knížecí podíl spojil s podílem královským a tehdy se celé Šlesvicko opět připojilo k dánské koruně a od té doby bylo součástí Dánska.⁷

Šlesvicko bylo v protikladu k ryze německému Holštýnsku hraniční a přechodovou zemí. V 19. století byla populace venkovských oblastí severního Šlesvicka téměř výhradně dánská, centrální Šlesvicko a města na severu byla německo-

²Německy Gesamtstaat, dánsky Helstat.

³Také Sasko-Lauenbursko.

⁴Ganschow 2013, 43 a 46.

⁵Ganschow 2013, 54–55; Pauls 1950, 31; Scharff 1955, 30; Hahn a Berding 2010, 469; Šusta 1923, 36.

⁶Mimo jiné například vévody Šlesvicko-Holštýnsko-Gottorfskými, Šlesvicko-Holštýnsko-Sondenbursko-Augustenburgskými a Šlesvicko-Holštýnsko-Sondenbursko-Beckskými (od roku 1825 Šlesvicko-Holštýnsko-Sondenbursko-Glücksburští).

⁷Ganschow 2013, 56; Pauls 1950, 31.

-dánská, jižní Šlesvicko pak zcela německé. Jazykem škol, kostelů a úřadů byla převážně němčina, ve venkovských oblastech severního Šlesvicka byla církevním jazykem dánština, zatímco ve větších městech, jako je Apenrade nebo Hadersleben, se kázalo v němčině. Na západě a na severofríských ostrovech se mluvilo převážně frísky.⁸

Z pohledu knížecího práva byly Šlesvicko a Holštýnsko spojeny personální unií s Dánskem, z hlediska spolkového práva však byly odděleny. S ohledem na zemské právo se vévodství nacházela v důsledku ripenské smlouvy v nerozpustitelné stavovské jednotě. Tato již sama o sobě velice spleť právní situace byla ještě navíc zkomplikována nástupnickým právem, které stanovovalo ve Šlesvicko-Holštýnsku pouze mužské nástupnictví, zatímco v Dánsku v souladu s Královským zákonem (*Lex Regia*) z roku 1665 bylo přípustné nástupnictví ženské.⁹

V roce 1839 zemřel dánský král Frederik VI. Ten neměl žádné mužské potomky, a proto se jeho následníkem stal Christian VIII., syn Frederika Dánského, vnuk Frederika V. Christian VIII. měl jen jednoho syna, prince Frederika, pozdějšího krále Frederika VII., který byl již podruhé ženatý, ale prozatím se nezdálo, že by se měl dočkat synů. Proto nejbližší nárok na dánský trůn měla králova sestra Charlotta a její potomci. Nově vzniklá liberální strana Eider-Dánů (*Partei der Eiderdänen*) prohlašovala, že Královský zákon platil od roku 1721 i pro Šlesvicko, což by při budoucí změně na trůnu znamenalo sjednocení Šlesvicka s Dánskem pod vládou ženské linie. Za těchto okolností byla odhodlána zřeknout se personální unie s Holštýnskem a připustit, že zde dědické právo příslušelo sondenburgsko-augustenburské linii. Německá strana naopak tvrdila, že s ripenskou smlouvou přešel holštýnský nástupnický řád také na Šlesvicko, a dospěla k závěru, že při příští trůnní změně, kdy přejde vláda v Dánsku na ženskou linii, případnou obě vévodství mužské linii, jejichž reprezentantem byl Christian August, vévoda Augustenburský. Ten se hlasitě dovolával svého dědického práva ve Šlesvicku i Holštýnsku.¹⁰ Na dánský trůn vznášelo požadavky i Hesensko, poněvadž hesenský princ regent Friedrich Vilém byl synem starého kurfiřta Viléma II. a dánské princezny Wilhelminy Karoliny. Avšak konstituční listina Hesenska mu zakazovala přijmout dvě koruny. Načež však bylo namítnuto, že princ regent ještě nepřísahal na hesenskou ústavu. Další mocností, která si činila nároky v otázce dánského nástupnictví, bylo Rusko, přestože v roce 1767 carská rodina postoupila všechna svá práva na Holštýnsko Dánsku. Carský postup směřoval k donucení hesenského prince regenta přijmout vyhlídky na Hesensko výměnou za jeho práva na Holštýnsko, aby Dánsko, Holštýnsko a Šlesvicko zůstaly pohromadě. V podobném smyslu Rusko působilo také na vévodu Augustenburského, který však rozhodně odmítl všechny návrhy ruského dvora. Svůj postup vysvětlil Metternichovi, když jej navštívil na

⁸ Steefel 1932, 5; Ganschow 2013, 54–55.

⁹ Poté, co se v roce 1660 Dánsko změnilo v absolutní dědičnou monarchii a volební právo říšských stavů bylo zrušeno, upravil král Frederik III. prostřednictvím Královského zákona z 14. listopadu 1665 nástupnictví a k tomu ustanovil své vlastní mužské potomky podle řádu primogenitury a eventuelně ženskou linii jeho potomků, zbývající linie oldenburgského domu tím vyloučil. Thudichum 1871, 12; Peter 1972, 28; Steefel 1932, 6–7.

¹⁰ Šusta 1923, 37–38; Hahn a Berding 2010, 470; Peter 1972, 29; Skovmand 1973, 81; Brandt 1966, 208.

podzim 1843 na jeho zámku v Kynžvartu. Zároveň se také domníval, že po vymření dánského domu bude hrozit oživení ruských práv proti domu augustenburskému.¹¹

Jako vévoda holštýnský a lauenburský disponoval dánský král křeslem a hlasem ve Spolkovém sněmu ve Frankfurtu nad Mohanem, zároveň však musel ve věci těchto vévodství respektovat práva Německého spolku a s ním související vztahy k ostatním spolkovým zemím a zejména k vůdčím mocnostem Rakousku a Prusku.¹² Na základě Spolkových akt z 8. června 1815 měla být v Holštýnsku garantována ústava, založená na zastupitelském sboru (článek 13).¹³ Ta byla vyhlášena v roce 1834 a na jejím základě došlo k vytvoření čtyř provinčních stavovských zastoupení.¹⁴ Loajalita vůči dánské koruně zůstala nenarušená, ale nálada lidu se nepochybně začala přinejmenším měnit. Významný podíl na tom nesl liberální zemský správce Sylteru Uwe Jens Lornsen.¹⁵ Lornsen byl v důsledku revolucí z roku 1830 ovlivněn požadavkem na svobodnou ústavu pro Šlesvicko a Holštýnsko. Jeho leták s názvem *O ústavní práci Šlesvicko-Holštýnska (Ueber das Verfassungswerk Schleswigholsteins)* vyvolal znepokojení Frederika VII., přestože nežádal žádné spojení s Německým spolkem, nýbrž modernizaci ústavně-politických poměrů vévodství v rámci dánské monarchie. Ačkoliv jeho cílem bylo sjednocené Šlesvicko-Holštýnsko (*Schleswigholstein*) se společnou ústavou pod svrchovaností dánské koruny, byl Lornsen zatčen a potrestán ročním vězením.¹⁶

Ve 30. letech 19. století panoval mezi dánskými a německým liberály důvěrný vztah. Národní rozdělující linie zde sice již byly, ale nevzbuzovaly ještě žádné vášně. Proto, když v roce 1838 Lornsen spáchal sebevraždu, byla jeho památka oslavována jak v Kodani, tak v Kielu. Liberální vůdci spolu navzájem korespondovali a diskutovali o společných problémech, kterým čelili jako političtí spojenci v boji proti absolutismu a konzervatismu. Když se však začalo debatovat o národních otázkách, byla odhalena zásadní odlišnost názorů v otázce právního statusu Šlesvicka. Dánští právníci a historici se odvolávali na tvrzení, že Šlesvicko bylo do dánského království včleněno v roce 1721. Tento názor byl však neslučitelný s německou vírou v nezávislost vévodství, jež jim byla garantována zemským právem. V nárůstu dánského liberalismu hrála hlavní roli *Tisková společnost (Trykkefrihedsselskabet)*, založená v Dánsku roku 1835 na protest proti cenzurním regulacím, které zavedla dánská vláda poté, co nový radikální list *Vlast (Fædrelandet)* napadl absolutismus. Pokus Tiskové společnosti přimět Šlesvicko, aby si uvědomilo svůj dánský charakter, započal spor mezi Němci a Dány. Hovoří se o takzvaném dánském probuzení.¹⁷

---

¹¹Jenison-Walworth Ludvíkovi I., Vídeň, 28. 11 1843, BayHStA, MA 2412.

¹²Ganschow 2013, 43.

¹³Grimm 1988, 65; Holborn 1970, 141.

¹⁴Stavy Jutska a dánských ostrovů se scházely ve Viborgu a Roskilde, stavy Šlesvicka a Holštýnska ve Šlesviku a Itzehoe. Carr 1963, 94–95; Grimm 1988, 65; Holborn 1970, 141.

¹⁵Carr 1963, 98.

¹⁶Ganschow 2013, 56–57.

¹⁷Skovmand 1973, 67; Carr 1963, 102–103 a 109; Botzenhart 1985, 142.

3. VZEDMUTÍ NÁRODNÍCH Hnutí VE 40. LETECH 19. STOLETÍ

Národně liberální strana v Dánsku, především její radikální, takzvané eider-dánské křídlo, upozorňovala na historické právo, na starší spojení Šlesvicka s Jutskem a Dánském a na státoprávně odlišné postavení Šlesvicka a Holštýnska. V rámci ústavní reformy požadovala včlenění Šlesvicka do dánského národního státu, jehož jižní hranici měla tvořit řeka Eider, a zpřetrhání závazků Dánska vůči Německému spolku. Toho bylo možné dosáhnout jen prostřednictvím zřeknutí se Holštýnska a Lauenburka. Jedním z vůdčích dánských národních liberálů byl Orla Lehmann.¹⁸ Na druhé straně národní, nebo také šlesvicko-holštýnská strana, se odvolávala na zemské právo, na spojení obou vévodství na základě ripenské smlouvy, a usilovala o ustanovení blíže sjednoceného německého národního státu, který měl zahrnovat nejen Lauenburko a Holštýnsko, které již byly členy Německého spolku, ale také Šlesvicko.¹⁹ Její požadavky pak lze shrnout do třech bodů: 1. Šlesvicko a Holštýnsko jsou nezávislé, suverénní státy, spojené s Dánskem pouze personální unií, 2. Šlesvicko a Holštýnsko jsou navzájem nerozdělitelně spojeny v reálnou unii, proto název Šlesvicko-Holštýnsko, 3. následnictví ve vévodstvích sleduje salické právo.²⁰ V souvislosti s těmito požadavky Eider-Dánové tvrdili, že Šlesvicko bylo po právu provincií Dánského království, do kterého se začlenilo v roce 1721, že nerozpustitelná unie vévodství nebyla oprávněná ani historií, ani po právní stránce, a že ve Šlesvicku bylo nástupnictví stejné jako v Dánském království, kde platil Královský zákon z roku 1665, umožňující nástupnictví žen.²¹ Mezi obyvateli severního Šlesvicka se však našli i tací, v nichž bylo vědomí šlesvicko-holštýnského společenství navzdory dánskému jazyku silnější než přitažlivost dánské agitace. Rovněž existovali kulturně němečtí obyvatelé Šlesvicka, kteří ještě uvažovali celostátně a chtěli zůstat loajálními poddanými svého krále a nechybělo jim ani zvláštní šlesvické přesvědčení, že by se Němci a Dánové měli spojit v obraně proti zásahům z jihu a severu.²²

Dánský nacionalismus, který utlačoval německé ve Šlesvicku a usiloval o rozpuštění právně neoddělitelného spojení obou vévodství, působil na Metternicha jen do té míry, dokud mu bylo každé národní hnutí protivné. Kromě toho byly tyto dánské tendence demokratické povahy a usilovaly o zničení stávajících legálních vztahů. Metternich však na druhou stranu nemohl riskovat, že by díky odloučení knížectví od Dánska došlo k posílení pruské moci.²³

Během 40. let 19. století se ve stavovských shromážděních Šlesvicka a Holštýnska stával stále hlasitějším požadavek užšího spojení obou vévodství a sjednocení jejich stavů. Řeč přišla také na reformní úsilí v zákonodárství, správě a justici.²⁴ Významnou roli v tomto úsilí sehrály petice. V roce 1840 podle rakouského vyslance ve Švédsku Eduarda hraběte von Woyna dala „těmto petičním nesmys-

¹⁸Ganschow 2013, 48; Scharff 1955, 30.

¹⁹Steeffel 1932, 5–6.

²⁰Salické či sálské právo je zákoník, který byl sepsán na počátku 6. století na rozkaz meroveckého krále Chlodvíka I., a podle něhož bylo umožněno následnictví pouze v mužské linii.

²¹Steeffel 1932, 5–6.

²²Scharff 1955, 32.

²³Srbik 1925, 109.

²⁴Brandt 1966, 205.

lům“²⁵ podnět sama dánská královská vláda, neboť v odpovědích na nespočet adres, které dorazily při nástupu Christiana VIII. na trůn v roce 1839, odkazovala na stavovská shromáždění.²⁶ Šlesvické stavovské shromáždění se podle jeho zpráv do této chvíle jevilo obecně lépe smýšlejícím a loajálním, ovšem i ono trpělo chorobným velebením národnosti. Navíc Woyna Metternicha na konci roku 1840 upozorňoval, že dánská královská vláda doposud nepodnikla žádné kroky za účelem spojení Šlesvicka s Dánskem, které by tuto úzkostlivost opravňovaly. Ono chorobné přepětí je ve skutečnosti založeno jen na několika novinových článcích dánské centralizační strany.²⁷

Woyna pozorně sledoval průběh jednání ve stavovských shromážděních, která se sešla 15. října 1840 ve Wiborgu a Šlesviku. Metternichovi v této souvislosti napsal: „*Bohužel nejsem schopen oznámit Vaší Výsosti výsledek [jednání sněmu] nebo jednání jednotlivých členů stavů nebo stanovisko, které by dokazovalo lásku a důvěru králi!! Naopak nesla všech jednání charakter důkladně promyšleného revolučního smýšlení.*“²⁸ Na tomto místě je nutné zdůraznit, že Metternich spatřoval v revolučním násilí smrtelnou hrozbu pro existující evropský řád, a proto se mnoho let snažil zachovat stabilitu a mír. Všechna nacionální hnutí, zvláště to německé, považoval pouze za jednu z fází demokratického hnutí vedoucího přímo k anarchii. Z toho důvodu vedl celý život kampaň proti velkým nacionálním, liberálním a demokratickým hnutím a potlačoval všechny pokusy o revoluci. Dokázal využít strachu německých vládců ze spiknutí k tomu, aby na konferencích v Karlových Varech roku 1819 a ve Vídni v letech 1820 a 1834 prosadil protirevoluční opatření, která značně stěžovala činnost německým nacionalistům i liberálům.

Pro Lehmana a ostatní stejně smýšlející nepřicházela v úvahu ani nezávislost Šlesvicka ani dělení vévodství kvůli nejisté a promíchané jazykové hranici: „*Celistvé musí patřit k Dánsku nebo k Německu a stejně tak, jak je nyní jisté, že nepatří k Německu a nikdy k němu nepatřilo, tak je jisté, že navzdory své administrativní nezávislosti je po politické stránce částí Dánska. Proto rozumíme pod pojmem Dánsko všechny země mezi Öresund a Eider, a jsme připraveni naše staré Dánsko bránit před velezrádným křikem Nordalbingaňů.*“²⁹ V Lehmannově proslovu byly rovněž odmítnuty německé úvahy o přijetí Dánska jako námořního státu do Německého spolku.³⁰ Tento požadavek se objevil v důsledku válečného nebezpečí, které existovalo na počátku 40. let 19. století mezi Francií a Německým spolkem v souvislosti s Rýnskou krizí,³¹ kdy se do zorného pole dostala problematika postoje k Německému spolkem. Velmi často byla nyní v dánských a německých liberálních novinách nadnášena otázka, zda se má Dánsko důkladněji a neoddělitelněji spojit s Německem nebo se Švédskem a Norskem a vytvořit tak spolek, který byl dlouho snem dánských liberálů. Dánský král jakožto holštýnský vévoda byl povinen dát

²⁵ Woyna Metternichovi, Kodaň, 2. 8. 1840, HHStA, StAb, Dänemark 108.

²⁶ Woyna Metternichovi, Kodaň, 2. 8. 1840, HHStA, StAb, Dänemark 108.

²⁷ Woyna Metternichovi, Kodaň, 6. 11. 1840, HHStA, StAb, Dänemark 108.

²⁸ Woyna Metternichovi, Kodaň, 27. 12. 1840, HHStA, StAb, Dänemark 108.

²⁹ Ganschow 2013, 49. Öresund je jednou z mořských úžin, která odděluje dánský Sjælland od švédského Skåane. Nordalbingie byla jedním ze čtyř administrativních regionů středověkého Saského vévodství.

³⁰ Ganschow 2013, 49.

³¹ Více k tomuto tématu v Šedivý 2013a.

k dispozici Německému spolku holštýnské vojáky. Zároveň se také v tomto období objevily německé plány, jejichž cílem bylo učinit z Dánska námořní stát (*Admiralstaat*) Německého spolku, jehož flotila by v Baltském moři sloužila německým účelům.³² Dánské loďstvo a válečná flotila, „nejvíce vynikající věc, kterou Dánsko disponuje“ – by se staly Německému spolku užitečnou mocenskou oporou a nahradily by současně chybějící marinou spolkovou.³³ Rovněž byly zdůrazňovány nepopiratelné obchodní výhody, plynoucí z tohoto spojení jak pro Německo, tak pro Dánsko. Německá strana doufala a věřila, že pruský dvůr by podpořil její plány, a to především kvůli existujícímu celnímu spolku, jehož členem Holštýnsko nebylo. Nyní se jím však měl stát Hamburk, jehož obchodní zájmy byly s Holštýnskem tak úzce propojené, že jeden bez druhého nemohly dobře existovat.³⁴

K zásadnímu zvratu došlo 14. května 1840, kdy Christian VIII. vydal jazykový edikt. Toto nepatrnou menšinou přijaté nařízení přimělo šlesvické stavovské shromáždění nařídit a přísně prosazovat dánský soudní a správní jazyk všude tam, kde byla dánština jazykem církevním.³⁵ Tím král do značné míry vyhověl požadavkům Eider-Dánů, ovšem na druhou stranu vyvolal mezi Němci široké protestní hnutí, v němž se začal měnit starý zemský patriotismus obyvatel Šlesvicko-Holštýnska ve skutečné národní hnutí.³⁶ Ti, kteří smýšleli prodánsky, byli však potěšeni a zaslali děkovnou adresu dánskému králi s třemi tisíci podpisů. Ovšem vévoda Augustenburský, který stál v čele šlesvicko-holštýnského hnutí, napadl edikt a všechny, kteří se na něm shodli. Považoval jej za „dánskou propagandu“ a za pokus zničit administrativní jednotu ve vévodstvích.³⁷ Šlesvicko-holštýnská otázka se stala otázkou německou. Nešlo přitom již jen o to chránit domněle ohroženou německou národnost ve Šlesvicku, nýbrž prostřednictvím začlenění této země do společného německého státu dlouhodobě posílit mocenské postavení Německa v Evropě a na světových mořích.³⁸

Christian VIII. však chtěl udržet dánský stát v jednom celku a vyvarovat se demagogů, a proto na počátku roku 1842 jmenoval Friedricha Emila Augusta, prince Šlesvicko-Holštýnsko-Sondenbursko-Augustenburského, knížete von Noer, bratra vévody Augustenburského, místodržitelem Šlesvicko-Holštýnska a současně jmenoval bratry Heinricha a Josefa Reventlow-Criminilovi, původem z Holštýnska, na vysoké posty. První se stal dánským ministrem zahraničí a druhý šéfem šlesvicko-holštýnského kancléřství. Tímto svým činem chtěl dánský král ukázat vévodstvím jistou vstřícnost. Na druhou stranu však mezitím schválil nařízení, která měla za cíl splynutí Šlesvicko-Holštýnska s Dánskem. Vévodství se na jejich základě měla vzdát svého s Hamburkem a Lübeckem shodného peněžního standardu a přizpůsobit se dánskému peněžnímu systému. Úředníci museli nosit dánskou kokardu, zatímco modro-bílo-červené barvy byly zakázány.³⁹ K tomu navíc

³² Skovmand 1973, 70.

³³ Woyna Metternichovi, Kodaň, 29. 8. 1841, HHStA, StAb, Dänemark 109.

³⁴ Woyna Metternichovi, Kodaň, 29. 8. 1841, HHStA, StAb, Dänemark 109.

³⁵ Brandt 1966, 205; Benöhr 1911, 9.

³⁶ Hahn a Berding 2010, 470–471.

³⁷ Skovmand 1973, 70.

³⁸ Hahn a Berding 2010, 470–471.

³⁹ Skovmand 1973, 70; Brandt 1966, 211–212.

bylo přikázáno přebudování armády podle dánského vzoru, přemístění šlesvického batalionu do Fredericie a Kodaně stejně jako vnučení dánské vlajky.⁴⁰

Královo počínání zklamalo ty, kteří se před dvěma lety těšili z jazykového reskriptu. V této situaci potřebovalo dánské hnutí vzpruhu. Podnět přišel v okamžiku, kdy advokát Jacob Guido Theodor Gülich z Apenrade dne 11. listopadu 1842 ve šlesvickém stavovském shromáždění požadoval, aby označení „dánské vlastnictví“ bylo odstraněno z lodí vévodství.⁴¹ Náhle jeden z poslanců za Sonderburg, který byl zároveň zástupcem dánské strany, na místo, aby mluvil německy, se rozhodl hovořit jen dánsky a svou řeč chtěl do protokolu zanést rovněž v dánském jazyce. Následně byl řečník nejen kvůli jazyku, ale také kvůli tomu, o čem chtěl diskutovat, prezidentem shromáždění Nicolausem Falckem vykázan, aby byl zachován pořádek. Tímto poslancem byl jistý Peter Hiort Lorenzen.⁴² V důsledku tohoto incidentu, byla koncipována stížná petice směřovaná na dánského krále. Ti, co ji napsali, byli podle Woyny natolik drzí, že obvinili králova vlastního švagra, vévodu Augustenburského, jakožto člena stavovského shromáždění a královského komisaře hraběte Criminila ze zanedbání svých povinností.⁴³ Teprve v roce 1844 dospěl Christian VIII. ke konečnému rozhodnutí. Nařídil, aby byl dánský jazyk ve šlesvickém stavovském shromáždění používán jen těmi poslanci, kteří neovládají němčinu.⁴⁴

Pozornost se stále obrací k neklidné otázce, týkající se dánské nebo německé národnosti Šlesvicka, informoval ve své zprávě hrabě Woyna Metternicha v červnu 1843 a zároveň prohlašoval, že by se tento stav již dávno uklidnil, kdyby nebylo stálého přílivu článků, které obě strany využívaly ve svůj prospěch. Kromě toho také upozornil na konání lidových slavností pod širým nebem, které byly pořádány různými politickými společnostmi. Poukazoval také na fakt, že těmito slavnostmi, které sice prozatím probíhaly bez nepříjemných výstupů, nebyly kladeny vůbec žádné překážky, pouze byly z povzdálí pozorovány. Důležitější než tyto pletichy se však Woynovi jevila činnost takzvaného Skandinávského spolku,⁴⁵ neboť 4. července 1844 skandinávská strana uspořádala demonstraci.⁴⁶ Jednalo se v pořadí již o druhou slavnost na pahorkatině Skamlingsbanken (u Koldingu). Obě shromáždění si získala svůj zvláštní ráz tím, že na nich mladý, výřečný farmář Laurids Skau ze Sommerstedtu u Hadersleбену, vznášel hořká obvinění kvůli převaze německého jazyka v severním Šlesvicku. Tak povstalo během několika málo let na půdě severního Šlesvicka lidové hnutí proti německému, které vedlo boj za dánský jazyk a dánský národní ráz s takovou vášní a rozhořčením, že se řešení šlesvicko-holštýnské otázky mírovou cestou již tehdy jevilo krajně ohroženo.⁴⁷

---

⁴⁰Do té doby měla vévodství své vlastní staré regimenty, z nichž každý měl své garnisony ve vévodstvích pod vlastními prapory: Šlesvicko se zlatým lvem v modrém poli, Holštýnsko s bílým polygonem v červeném poli. Nové formování rozpustilo staré regimenty, jejich prapory byly zaměněny za dánský, jejich názvy vymizely. Droysen 1850, 145; Thudichum, 1871, 13.

⁴¹Skovmand 1973, 71; Brandt 1966, 205.

⁴²Woyna Metternichovi, Kodaň, 26. 11. 1842, HHStA, StAb, Dänemark 109.

⁴³Woyna Metternichovi, Kodaň, 6. 12. 1842, HHStA, StAb, Dänemark 109.

⁴⁴Skovmand 1973, 72.

⁴⁵Jako spolek oficiálně neexistoval.

⁴⁶Woyna Metternichovi, Kodaň, 12. 6. 1843, HHStA, StAb, Dänemark 110.

⁴⁷První se konala 18. května 1843. Brandt 1966, 210–211.

V rámci šlesvicko-holštýnského hnutí došlo tváří v tvář rostoucí národní dánské agitaci k užšímu spojení než kdy dříve. Muži, kteří předtím stáli proti sobě, se nyní spojili do šlesvicko-holštýnské Zemské strany (*Landespartei*). Patřil k ní německý politik Wilhelm Hartwig Beseler, který se v těchto letech stal vůdčí osobností německé většiny ve šlesvickém stavovském shromáždění, a také protivník liberálů, vévoda Augustenburský. Toho však nepřiměla ke vstupu do strany změna politického smýšlení, nýbrž zjištěný úmysl prosadit s pomocí šlesvicko-holštýnského hnutí dědické nároky svého domu ve vévodstvích. Zemská strana pojala myšlenku lidových slavností jako prostředek politické agitace a mobilizace stoupenců. Po slavnostních banketech v Süderbrarup a Haddeby v dubnu a květnu 1843 se konala v červnu téhož roku v Jevenstedtu první velká lidová slavnost. Za účelem vymezení se vůči dánskému národnímu hnutí v severním Šlesvicku se pak v následujícím měsíci konala slavnost i v blízkosti Apenrade.⁴⁸

Mezi oběma stranami byla vedena nesmírně čile bitva per, informoval Woyna Metternicha.⁴⁹ Na podzim 1843 se v Holštýnsku objevila brožura s názvem *Bože zachovej krále, našeho vévodu šlesvicko-holštýnského* (*Gott erhalte den König, unsern Herzog Schleswig-Holstein*), jejíž motto znělo: „*Nezávislost vévodství Šlesvicka a Holštýnska na Dánském království je jasná všem těm, kteří s nenuceným pohledem rozumí dějinnému vývoji našich zemských vztahů a dokážou jej ocenit. A pokud by kníže Metternich, konzervátor všech stávajících politických práv, učinil inspekci všech uznaných dokumentů, týkajících se Šlesvicko-Holštýnska, sám by řekl: ‚Obyvatelé Šlesvicka a Holštýnska mají pravdu.‘*“⁵⁰ Po tomto vstupu na titulní straně, následoval výčet dlouhé řady obecně známých dokumentů, které německá strana neustále vyzdvihovala, chtěla-li dokázat, že Šlesvicko kdysi nemohlo být odděleno od Holštýnska a nesmělo zůstat spojeno s Dánskem. Woyna se domníval, že tuto brožuru je nutné mezi jinými vyzvednout, neboť se zdálo, že byla koncipována pod bezprostředním vlivem vévody Augustenburského.⁵¹

V eskalujícím sporu s dánskými nároky získávaly šlesvické a holštýnské stavy stále širší podporu prostřednictvím liberálních a národních sil v Německu. V Kielu působící profesor Johann Gustav Droysen společně s bonnským profesorem Friedrichem Christophem Dahlmannem, který již dlouho vystupoval na straně zájmů Šlesvicka, rozhodně hájili historická práva obyvatel Šlesvicka a přispěli k tomu, že se po celém Německu zasazovali zemské sněmy, občanská shromáždění, univerzity či politikové různých směrů za zájmy obou vévodství.⁵²

O slovo se začala během 40. let 19. století hlásit také politická poezie. Zmínit lze například báseň *Lidu!* (*An das Volk!*), z jejíž veršů: „*Trikolora vysoko jako vlajka vlaje, / podívejme se; zda nám dánský lid mohou vzít! / Svatý boj rozněcuje lid od severu po jih, / dokud všude zní píseň vítězství*“, je zcela patrný dánský nacionalismus.⁵³ Dále se objevovaly básně poukazující na nerozdělitelnost vévodství a odvolávající se na ripenskou smlouvu. Jednou z nich byla v roce 1843 Moritzem Reichen-

⁴⁸Löding 1985, 28–29.

⁴⁹Woyna Metternichovi, Kodaň, 21. 3. 1842, HHStA, StAb, Dänemark 109.

⁵⁰Woyna Metternichovi, Kodaň, 12. 6. 1843, HHStA, StAb, Dänemark 109.

⁵¹Woyna Metternichovi, Kodaň, 12. 6. 1843, HHStA, StAb, Dänemark 109.

⁵²Hahn a Berding 2010, 470–471.

⁵³*Sechs Lieder an Schleswig-Holstein! Heft einer Widmung an Sr. Majestät dem König Christian VIII. von Dänemark*, s. 15–16, <https://play.google.com/store/books/>

bachem v duchu písní o Rýnu složená *Píseň o Holštýnsku (Holsteinlied)*, v níž autor provolával: „*A nyní nás chce dělit / prostřednictvím ducha propagandy? / Vždyť přece poznají, / že německé je, co německy se zve. . . / Se vším všudy tě mít nebudou; / nechť křičí, dál a dál! / Co chtějí ti dychtivý krkavci? / Tebe chrání královské slovo!*“⁵⁴ V podobném duchu se nesla i báseň *Právní dopis (Der Rechtsbrief)*: „*Navždy mají zůstat neodděleny / pravil kníže ušlechtilých úst, / slib zůstane navždy neporušen, / a Šlesvicko-Holštýnsko navždy nerozděleno.*“⁵⁵ Ovšem onou nejvýznamnější básní, která se vyvinula díky německým pěveckým slavnostem do bojové písně německého národního hnutí, byla báseň Matthäuse Friedricha Chemnitzze *Šlesvicko-Holštýnsko, obklopené mořem (Schleswig-Holstein, meerumschlungen)*, jež byla složena pro pěveckou slavnost, která se konala ve Šlesviku ve dnech 23.–25. července 1844.⁵⁶ Báseň sice doslova nezmiňovala německou jednotu, ovšem její konečný refrén měl čistě nacionalistické tendence: „*Šlesvicko-Holštýnsko, rodem příbuzné, neváhej, má vlasti!*“ („*Schleswig-Holstein, stammverwandt, / Wanke nicht mein Vaterland!*“).⁵⁷ Ve dnech 4.–6. srpna 1845 se sešly všechny německé pěvecké společnosti a spolky k velkoněmecké pěvecké slavnosti, která se konala ve Würzburgu. Skupinka německých bratří zde zpívala píseň *Šlesvicko-Holštýnsko, obklopené mořem*, načež se severní bratří sami od sebe obrátili na celou německou vlast s písní *Šlesvicko-Holštýnsko Německu (Schleswig-Holstein an Deutschland)*.⁵⁸ Stejného přijetí se Chemnitzova píseň dočkala i v Kolíně roku 1846 a Lübecku o rok později.⁵⁹

Dne 22. října 1844 odhlasovalo stavovské shromáždění ve Viborgu adresu dánskému králi v duchu eider-dánské politiky, v níž požadovalo, aby prohlásil celé své panství za nedělitelné a dědičně neoddělitelné, tedy, že Královský zákon platí v celém Dánsku. Zároveň byl také přijat návrh kodaňského starosty Tageho Algreen-Ussinga, podle kterého měl být dánský národní stát podle Královského zákona zachován také při ženském následnictví. Šlesvické i holštýnské stavovské shromáždění se následně ocitlo doslova pod palbou protestních petic.⁶⁰ Dne 11. listopadu 1844 byla v Kielu sepsána petice proti Ussingově návrhu směřovaná holštýnskému stavovskému shromáždění, v jejíž předmluvě se pravilo: „*Dánové vidí zničení německé moci, zánik veškerého národního cítění a domnívají se, že kus německé země, který oddrožený stojí pod jejich vládou, mohou s lehkým úsilím dánizovat. [. . .] ale v posledním desetiletí se duch národa stával silnějším, v celém Německu se postupně vyvíjel jasný pocit německé národnosti. [. . .] Ale doufáme s pevnou vírou, že [královský vévoda] nepřeslechne hlas svých německých poddaných. Může ale přijít, cokoli chce, budeme se pevně držet německé vlasti, budeme pevně stát proti každému úsilí, které nás chce od ní oddělit, budeme ze všech sil bojovat*

details/Sechs_Lieder_an_Schleswig_Holstein_Von_einem_Schle?id=gaBdAAAAcAAJ&hl=en, 12. 12. 2016.

⁵⁴ Benöhr 1911, 12.

⁵⁵ Ebrard 1863, 3.

⁵⁶ Brandt 1966, 206–207; Löding 1985, 25 a 29; Benöhr 1911, 25.

⁵⁷ Vanचना 2000, 24.

⁵⁸ Benöhr 1911, 28.

⁵⁹ Vanचना 2000, 74.

⁶⁰ Hahn a Berding 2010, 470; Peter 1972, 29; Skovmand 1973, 81–82 a 89; Brandt 1966, 212.

za povstání Německa. Nespokojenost následují petice, toto je jedna z nich.“⁶¹ Po kielské petici následoval 21. prosince 1844 protest provinčních stavů Holštýnska, který obsahoval tři teze: 1. vévodství jsou nezávislými státy, 2. mužská linie vládné ve vévodstvích, 3. vévodství holštýnské a šlesvické jsou pevně spojenými státy.⁶²

Reakcí byl protest Šlesvického spolku proti stížnému spisu holštýnského stavovského shromáždění z 21. prosince 1844 a proti vměšování se německých stavovských shromáždění do šlesvických záležitostí. V tomto protestu se psalo: „*J sme předsvědčeni, že Šlesvicko je součástí dánského státu; ani na okamžik jí nepřestalo být; a nikdy od počátku historického času tomu nebylo jinak. Dále jsme přesvědčeni, že Šlesvicko nemůže být od dánského státu odděleno prostřednictvím jakékoli výměny regenta v Dánsku. Nakonec objasňujeme, že za největší politické neštěstí, které by mohlo potkat Šlesvicko, považujeme to, když se oddělí od Dánska a splyne s Holštýnskem, a bylo-li by včleněno do Německého spolku, nejen proto, že Šlesvicko by bylo opomíjeno ve všech vnějších vztazích, nýbrž především, že náš jazyk a národnost, a tím náš celý duchovní život by byl takovýmto spojením potlačován a bylo by s ním špatně nakládáno, a naše občanská nezávislost by byla úplně zničena.*“⁶³

4. OTEVŘENÝ DOPIS

V této chvíli byl Christian VIII. nucen zvolit si stranu a taky tak učinil, když 8. července 1846 zveřejnil takzvaný otevřený dopis, v němž stálo, že dědická posloupnost podle Královského zákona, to znamená v ženské linii, je platná v dánském království, ve Šlesvicku i v Lauenbursku. V otázce Holštýnska panovala jistá pochybnost.⁶⁴ Šlesvicku kromě toho slavnostně slíbil, že není jeho záměrem se nějakým způsobem dotknout jeho nezávislosti. Ovšem zdůraznil, že je navzdory ní s monarchií nerozlučně spojeno. Tento akt znamenal rozkol mezi králem a vévodou Augustenburským. Na protest složili své úřady také kníže von Noer a Josef Reventlow-Criminil.⁶⁵ Holštýnské stavy zpočátku směřovaly své stížnosti ohledně porušení ústavy na královskou dánskou vládu.⁶⁶ Později se obrátily na německý spolkový sněm ve Frankfurtu nad Mohanem a protestovaly, že jejich ústava byla porušována. Šlesvické stavy dokonce odhlasovaly, že Šlesvicko by mělo být přijato do Německého spolku. Rozčílení ve vévodstvích bylo tak velké, že se ocitlo na pokraji revoluce.⁶⁷

⁶¹ *Die Kieler Petition gegen den Antrag Ussings auf eine landesherrliche Erklärung über die dänische Staatseinheitsfrage*, https://play.google.com/store/books/details/Fr_Hedde_Die_Kieler_Petition_gegen_den_Antrag_Ussi?id=MM5CAAAAcAAJ&hl=en, 12. 12. 2016.

⁶² Twiss 1848, 64.

⁶³ *Protest des Schleswigschen Vereins gegen die sogenannte Verwahrungsacte der Holsteinischen Ständeversammlung vom 20. Decbr. 1844 und gegen die Einmischung Deutscher Ständeversammlungen in die Schleswigschen Angelegenheiten*, https://play.google.com/store/books/details/Anonymus_AC10219866_Protest_des_Schleswigschen_Ver?id=UipiAAAACAAJ&hl=en, 12. 12. 2016.

⁶⁴ Peter 1972, 29–30.

⁶⁵ Skovmand 1973, 82; Brandt 1966, 213.

⁶⁶ Tajné ministerstvo meklenburského velkovévodství vyslanci meklenburského velkovévodství u Spolkového sněmu a tajnému radovi von Schack do Frankfurtu, Schwerin, 18. 9 1846, LHA SN 4.11-1 Nr. 753.

⁶⁷ Skovmand 1973, 82; Brandt 1966, 213.

Největší rozruch nepůsobily pouze návrhy ze strany šlesvických stavů, nebo ten vévody Augustenburského, týkajícího se reunie obou německých vévodství, ani návrh jistého poslance, formulující požadavek na administrativní oddělení vévodství od Dánska, nebo nestoudný návrh požádat krále, aby propustil své ministry a změnil svou politiku, ale především požadavek na začlenění Šlesvicka do Německého spolku.⁶⁸ Názory dánských ministrů na to, jaká byla nejvhodnější opatření k uklidnění lidového kvasu a k zamezení všech lidových demonstrací v Holštýnsku, se značně lišily. Přičemž se do popředí dostalo volání po striktním vykonávání spolkových německých zákonů, a to včetně těch z června 1832.⁶⁹ Ovšem v případě těchto zákonů bylo opomenuto, že byly publikovány v době bouře, proto bylo nutné vyřešit nastalou situaci nařízením novým.⁷⁰

Německé veřejné mínění se postavilo na stranu vévodství a šlesvicko-holštýnskou otázku nyní považovalo za celoněmecký národní problém.⁷¹ To bylo zcela patrné například z petice s názvem *Stateční němečtí bratři ve Šlesvicko-Holštýnsku!* (*Wackre Deutsche Brüder in Schleswig Holstein!*), která byla publikována 5. září 1846 v Norimberku a hlásala: „*V dobrém a zákonném boji, který bojujete, vás doprovázíme, my, podepsaní občané a obyvatelé Norimberku jako každý správný Němec.*“⁷²

Metternich byl toho názoru, že nařízení vyhlášené otevřeným dopisem nabývalo podoby komplikace, jejíž průběh a vyřešení nebylo možné žádným způsobem předvídat. Z tohoto důvodu vídeňský kabinet v prvních okamžicích vývoje této záležitosti ještě neměl zaujmout žádný oficiální postoj, naopak si měl vyhradit co nejúplnější svobodu jednání. Proto se v odpovědích na výzvy, které doposud dorazily v této otázce z Kodaně a Oldenburgu do Vídně, kancléř omezil pouze na obecné výrazy prostého přijetí. Byl však přesvědčen o tom, že v tomto nově vzniklém problému, v němž sehrály roli dynastické, národní, politické, státně-právní a spolkově-právní, ale také i revoluční zájmy a tendence, bylo možné dosáhnout uspokojivého východiska jen tehdy, když se velmoci, v přední linii Rakousko a Prusko, shodnou na společných zásadách a cílech. V tomto duchu se proto rozhodl informovat nejprve berlínský kabinet o stanoviscích Vídně, které však mohly být v této chvíli pouze obecné povahy. 1. Dánský král jakožto regent v zemích tvořících dánskou monarchii má právo učinit a nechat uznat opatření týkající se následnického práva ve vévodstvích Holštýnsku a Šlesvicku. Měl by však při tom respektovat listinná práva, která v nich platila, a tím na základě práva předejít možným rozepřím, které mohly nastat v případě vymření v Dánsku nyní panující mužské linie. 2. Dříve, než dánský král definitivně stanoví a zveřejní ona opatření, je žádoucí, aby se předem dohodl s agnáty oprávněnými dědit. To, že tak zatím neučinil, dokazuje předložený oldenburský protest, stěžující si, že přinejmenším vůči této větvi holštýnsko-gottorfského domu nebyl z královské strany učiněn žádný pokus dohodnout se. 3. Cizí mocnosti, kterým nepřísluší nárok ve vztahu k nástupnictví

⁶⁸ Ascheraden Fridrichu Vilémovi IV., Kodaň, 11. 11. 1846, GStA, III. HA MdA, I Nr. 4617/2.

⁶⁹ Ascheraden Fridrichu Vilémovi IV., Kodaň, 30. 7. 1846, GStA, III. HA MdA, I Nr. 4617/2.

⁷⁰ Ascheraden Fridrichu Vilémovi IV., Kodaň, 11. 8. 1846, GStA, III. HA MdA, I Nr. 4617/2.

⁷¹ Brandt 1966, 213–214.

⁷² *Wackre Deutsche Brüder in Schleswig Holstein!*, https://play.google.com/store/books/details/Wackre_Deutsche_Br%C3%BCder_in_Schleswig_Holstein?id=3-9DAAAaCAAJ&hl=en, 12. 12. 2016.

ve vévodstvích, mají na tuto spornou otázku nahlížet jako na ryze vnitřní dánskou záležitost, do níž se nemají vměšovat tím, že by předčasně uznaly nástupnická práva té či oné strany. 4. Výjimku v tomto pravidle tvoří Rakousko a Prusko coby členské státy Německého spolku. Jejich vměšování se však mohlo týkat pouze těch částí dánského státu, které byly součástí Německého spolku, jmenovitě vévodství holštýnského a lauenburského. Zároveň je žádoucí, aby Německý spolek vzal tuto záležitost na vědomí, neboť se v souvislosti se sporem o nástupnictví mezi německými spolkovými zeměmi, se stavovskou stížností nebo s rodícím se neklidem v dánsko-německé spolkové oblasti mohly naskytnout podněty pro jeho intervenci. Ve všech těchto případech budou Rakousko a Prusko ve spolkovém sněmu vystupovat společně a jednat na základě stávajících spolkových zákonů a spolkových zájmů. 5. Všechny mocnosti by se měly vyvarovat poskytování záruk té či oné straně, a zachovat si tak svobodný postoj v případném dědickém boji.⁷³ O tuto depeši se Metternich podělil s pruským státníkem Karlem Ernstem Wilhelmem von Canitz und Dallwitz, který mu odpověděl 10. srpna 1846, a ujistil kancléře o plném souhlasu pruského kabinetu se všemi body.⁷⁴

Metternich byl toho názoru, že v dánské monarchii hrozilo, že se do konfliktu dostane právo a státní zájem. Byl přesvědčen, že pouze zachování integrity státu mohlo dánské království ochránit před ztrátou politické nezávislosti a skandinávským sjednocovacím tlakem. V souvislosti s vlnou národního vzrušení, kterou otevřený dopis vyvolal, dospěl rakouský státník k názoru, že jedinými oprávněnými se k oné záležitosti vyslovovat byli zaprvé ti, jenž do ní byli zapojeni právní cestou, zadruhé hlavní mocnosti v souvislosti s účinkem, který měl mít její výsledek na politickou oblast Německého spolku, a zatřetí centrální úřady Německého spolku. Domníval se, že ani univerzita v Heidelbergu, ani německé magistráty či vzdělávací a pěvecké spolky nemají s řešením nástupnické otázky ve vévodstvích nic společného, a tím pádem ani nemají právo se do této záležitosti žádným způsobem vměšovat. Podle Metternicha se v srpnu 1846 záležitost spojená s otevřeným dopisem nacházela teprve v první instanci, dokonce ani to ne, neboť zatím byla pouze řeč o eventualitách. Nástupnictví ještě nebylo zahájeno.⁷⁵

V otázce podání protestů k německému spolkovému sněmu byl Metternich toho názoru, že s nimi v této fázi nemohlo být učiněno nic víc, než je pouze zaznamenat do akt. Podle jeho názoru měla každá strana právo protestovat, pokud šlo o zachování skutečně nebo domněle ohrožených práv, a to u kompetentních úřadů a ve správný čas. V této souvislosti však zdůrazňoval, že se to týkalo pouze přímo povolaných stran a nejvyšších německých spolkových úřadů nebo příslušných kabinetů. Podle jeho názoru měl německý spolkový sněm, ba dokonce musel dát řeč stížným stranám. Pustit se v této věci dál se však prozatím nemohl. Otázka potlačení povyku, prohlašoval rakouský státník, byla záležitostí jednotlivých německých vlád, které měly v prvé řadě právo manipulovat s morálním a materiálním pořádkem na vlastním území.⁷⁶

⁷³ Metternich-Winneburg 1883, Metternich Handelovi, Kynžvart, 7. 8 1846, 252–254.

⁷⁴ Metternich-Winneburg 1883, Metternich Handelovi, Kynžvart, 7. 8 1846, 255.

⁷⁵ Metternich-Winneburg 1883, Metternich Canitzovi, Kynžvart, 22. 8 1846, 256–259.

⁷⁶ Metternich-Winneburg 1883, Metternich Canitzovi, Kynžvart, 22. 8 1846, 256–259.

Canitz byl toho názoru, že je žádoucí, aby Německý spolek v otázce nástupnictví v Holštýnsku brzy projevil nějakou aktivitu, jinak hrozilo, že by se politická opozice v Německu, liberálové a demokraté, zmocnila celé věci sama. Následkem mohlo být narušení základů společenského a právního stavu v celém Německu. Tento názor byl podle Metternicha naprosto správný. Důležité však bylo správné směřování a načasování.⁷⁷ Vídeňský kabinet si dobře uvědomoval, co bylo na situaci, vyvolané otevřeným dopisem, revolučního, a že na obecném napětí nesla podíl také část německých knížat.⁷⁸

Aby se kancléř vyhnul sporům o trůn a zachoval integritu celého dánského státu, nebyl nakonec ochoten podřídit se německým právním nárokům, ani politickým zájmům Dánska a přáním Christiana VIII.⁷⁹ S jeho souhlasem pak vyslovil německý spolkový sněm dne 17. září 1846 důvěrné očekávání, že dánský král bude při konečném určování nástupnictví respektovat práva všech a každého, zvláště Německého spolku, agnátů oprávněných dědit a zákonného zemského shromáždění Holštýnska.⁸⁰

Augsburské obecné noviny (*Augsburger Allgemeine Zeitung*) již několikrát zpravovaly o tom, že dánský ministr baron Georg Heinrich von Löwenstern rezignoval na svůj post a nyní se nachází ve Vídni, kde zůstane do konce příštího října, o čemž informoval v srpnu 1846 bavorský vyslanec ve Vídni hrabě Franz Oliver von Jenison-Walworth bavorského krále Ludvíka I. Löwenstern byl pověřen oficiálně předat Metternichovi otevřený dopis svého vládce. Ten se totiž domníval, že kvůli neklidu, který publikování zmíněného dopisu vyprodukovalo ve vévodstvích stejně jako v jiných zemích Německého spolku, by mohla být celá záležitost přivedena na německý spolkový sněm, a to buď jménem knížat, jejichž dědická práva byla poškozována, nebo členem Německého spolku či ze strany vyhoštěných osob, které patřily do stavů zmiňovaných vévodství.⁸¹ Vzápětí Löwenstern obdržel zpět nótu, ve které však kníže pouze potvrzoval přijetí otevřeného dopisu od dánského krále, a memoranda, které jej doprovázelo, a jejich předání v Kynžvartu.⁸²

Obsah depeše, kterou Löwenstern předal Metternichovi, lze shrnout v následujících čtyřech bodech: 1. zachování integrity dánské říše v jejím nynějším stavu je v zájmu země i evropského státního systému; 2. uspokojení proti sobě stojících práv agnátů mělo být dosaženo cestou dohody, jednotlivé právní otázky měly být podřízeny vyšší otázce integrity; 3. je nutné vyčkat na klidnější moment, než bude zahájeno jednání; 4. dánský kabinet prosí o spolupráci obou mocností, Rakouska a Pruska, prostřednictvím rad a podpory, přičemž by se prozatím mohly přiklonit k principu integrity a vyjádřit souhlas s připravenými názory. Metternich na depeši odpověděl velmi obecně a se svými názory nejprve obeznámil berlínský kabinet. Jeho odpověď ze 17. června 1847 zněla zhruba takto: ad 1. zachování integrity dánského království v jejím nynějším stavu se jeví i rakouskému dvoru v zájmu zúčastněných zemí i nanejvýš žádoucím výsledkem s ohledem na politickou situaci ve světě; ad 2. zmíněné právní požadavky jsou uspokojitelné jen prostřednictvím

⁷⁷ Metternich-Winneburg 1883, Příloha k depeši z 22. 8. 1846, 259–261.

⁷⁸ Metternich-Winneburg 1883, Metternich Münchovi, Praha, 13. 9. 1846, 263–264.

⁷⁹ Srbik 1925, 112.

⁸⁰ Metternich-Winneburg 1883, 264.

⁸¹ Jenison-Walworth Ludvíkovi I., Vídeň, 13. 8. 1846, BayHStA, MA 2414.

⁸² Jenison-Walworth Ludvíkovi I., Vídeň, 28. 8. 1846, BayHStA, MA 2414.

jednání; ad 3. určení doby, kdy bude vhodné něco podniknout, se přenechává na rozhodnutí dánského krále; ad 4. ujistění o spolupráci v ad. 2 označených mezí.⁸³

Obtížnost záležitosti spočívala podle Metternicha ve třech neoddelitelných principech, jimiž byly integrita, Královský zákon a právo agnátů. K dosažení prvního bylo zapotřebí buď druhé, nebo třetí ponechat stranou. V nastalé situaci se jevílo nejjednodušším vzdát se Královského zákona. To byla jediná možná cesta. Kancléř byl přesvědčen o tom, že pokud budou výše zmíněné názory přijaty v Kodani, je žádoucí, aby s nimi dánský dvůr co nejrychleji seznámil i Rusko. Rovněž mu bylo zcela jasné, že s onou spornou otázkou v dnešním stádiu jednání Německý spolek nic nezmůže. Ovšem mělo-li být na právech agnátů nebo jakéhokoli z dotčených krajů spácháno násilí ze strany dánského dvora, potom mělo Rakousko s Pruskem postupovat ve shodě a snažit se uhájit všechna legitimní práva, zvláště ta Německého spolku.⁸⁴

V prosinci roku 1847 pověřil Christian VIII. královského komisaře u stavovského shromáždění, aby vypracoval objasnění ústavní otázky. Ten dodal na druhý svátek vánoční návrh ústavy se zákonodárným parlamentem oprávněným vypisovat daně. Král stanovil, že návrh bude projednán 6. ledna 1848 ve státní radě. Ovšem toto zasedání se již nekonalo. Večer 20. ledna 1848 Christian VIII. zemřel. Jeho syn byl vzápětí zvolán Frederikem VII. Před svou smrtí zanechal synovi dopis, ve kterém mu radil, aby dánskému lidu a vévodstvím přislíbil společnou ústavu. Ta byla vyhlášena 28. ledna 1848.⁸⁵ Předpoklady kodaňské vlády, že se prostřednictvím vyhlídky na liberální ústavu utiší národní hnutí, se ukázaly jako relevantní. Německé národní požadavky začaly být v důsledku zabývání se konstitučním problémem zatlačovány do pozadí. V tomto okamžiku však vypukla únorová revoluce, jejímž následkem přišel tento poslední pokus dánské koruny utišit národní síly uvnitř státu vniveč, neboť se národní spory vynořily nanovo a ještě ostřeji.⁸⁶

5. ZÁVĚR

Ve 30. letech 19. století vzniklo ve Šlesvicku jak německé, tak dánské národní hnutí. Obě požadovala celé Šlesvicko pro sebe. V souvislosti s úmrtím krále Frederika VI. v roce 1839 byla otevřena nástupnická otázka. Eider-dánská strana prohlašovala, že dánský Královský zákon platil od roku 1721 i pro Šlesvicko. Německá strana však naopak tvrdila, že s ripenskou smlouvou z roku 1460 přešel holštýnský nástupnický řád také na Šlesvicko. Když poté 8. července 1846 Christian VIII. zveřejnil svůj otevřený dopis, přiklonil se jím v podstatě na stranu Eider-Dánů. Metternich nepovažoval toto rozhodnutí za příliš šťastné. Byl však přesvědčen o tom, že v tomto nově vzniklém problému, v němž sehrály roli dynastické, národní, politické, státně-právní a spolkově-právní, ale také i revoluční zájmy a tendence, bylo možné dosáhnout uspokojivého východiska jen tehdy, když se velmoci, v přední linii Rakousko a Prusko, shodnou na společných zásadách a cílech. K této záležitosti se měly podle jeho názoru právo vyslovit pouze ti, kteří do ní byli zapojeni právní cestou,

⁸³ Metternich-Winneburg 1883, Metternich Drintsovi, příloha k depeši ze 17. 6. 1847, 445–447.

⁸⁴ Metternich-Winneburg 1883, Metternich Canitzovi, Vídeň, 17. 6. 1847, 441–445.

⁸⁵ Skovmand 1973, 89–90.

⁸⁶ Brandt 1966, 216–217.

tedy Holštýnsko-Oldenbursko včetně augustenburských a glückburských agnátů, hlavní mocnosti Německého spolku, to znamená Rakousko a Prusko, a centrální úřady Německého spolku. Nikdo jiný, žádné jiné mocnosti ani veřejnost, neměl do záležitosti zasahovat. Spolkový sněm s jeho souhlasem dne 17. září 1846 oznámil důvěrné očekávání, že dánský král při konečném určování nástupnictví bude respektovat práva všech a každého, zvláště Německého spolku, agnátů oprávněných dědit a zákonného zemského shromáždění Holštýnska. Metternich se obrátil proti liberalismu a bezostyšné agitaci, která zneužívala ctihodného pocitu národnosti za účelem převratu všeho zákonně existujícího, která působila proti salické dědické posloupnosti a vyvolávala znepokojení. Metternich si však neuvědomoval, že se jednalo o skutečné lidové hnutí, neviděl, stejně jako v době Rýnské krize, že se vzpíralo pyšné sebevědomí silného národa. Co se týče šlesvicko-holštýnské otázky, uvědomoval si rakouský státník, že otevřený dopis ještě neznamenal státní převrat a žádné porušení práva agnátů nebo stavů Holštýnska, nýbrž pouhé oznámení záměru, a že v budoucnu tedy buď dojde ke zrušení dánského královského práva, nebo bude dosaženo vyrovnání s agnáty.

Na tomto místě je rovněž nutné podotknout, že ve stejnou dobu, kdy byl Metternich nucen vzdát se svého postu v důsledku revoluce, která zasáhla Vídeň, došlo v Dánsku k vyhocení situace, eider-dánská strana se dostala k moci a již 21. března 1848 nařídila včlenění Šlesvicka do Dánska. Metternich představoval jistý způsob chování – umírněnost, klid a usměrňování – který však byl v době nacionalismu odmítnut. Výsledkem byl konflikt mezi Dánskem na jedné straně a Rakouskem a Pruskem na straně druhé, který skončil dánským vítězstvím. Znovu se konflikt rozhořel v souvislosti se změnou na dánském trůně, ke které došlo v listopadu 1863, a následující proměnou ústavních poměrů v Dánsku. Tentokrát to bylo Prusko a Rakousko, kdo zvítězil a získal Šlesvicko, Holštýnsko a Lauenbursko pod svou kontrolu. Získaná kořist se však stala zdrojem trvalých dohadů a nakonec i předmětem válečných událostí, které ve své konečné fázi mimo jiné vedly ke sjednocení Německa.

POUŽITÉ ZDROJE

LITERATURA

BENÖHR, Franz (1911): *Die politische Dichtung aus und für Schleswig-Holstein in den Jahren von 1840–1864*. Schleswig: J. Ibbeken.

BOTZENHART, Manfred (1985): *Reform, Restauration, Krise. Deutschland 1789–1847*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag.

BRANDT, Otto (1966): *Geschichte Schleswig-Holsteins. Ein Grundriß*. Kiel: Walter G. Mühlau.

CARR, William (1963): *Schleswig-Holstein 1815–1848. A study in national conflict*. Manchester: University Press.

GANSCHOW, Jan (2013): *Der Deutsch-Dänische Krieg 1864. Vorgeschichte, Verlauf, Folgen*. Graz: Ares Verlag.

GRIMM, Dieter (1988): *Deutsche Verfassungsgeschichte. 1776–1866. Vom Beginn des modernen Verfassungsstaats bis zur Auflösung des Deutschen Bundes*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag.

- HAHN, Hans Werner a BERDING, Helmut (2010): *Handbuch der deutschen Geschichte. Band XIV. Reformen, Restauration und Revolution 1806–1848/49*. Stuttgart: Klett-Cotta Verlag.
- HOLBORN, Hajo (1970): *Deutsche Geschichte in der Neuzeit*. Bd. 2. München: Oldenbourg-Verlag.
- LÖDING, Frithjof (1985): *Theodor Storm und Klaus Groth in ihrem Verhältnis zur schleswig-holsteinischen Frage. Dichtung während einer politischen Krise*. Neumünster: Wachholtz.
- PAULS, Volquart (1950): *Schleswig-Holstein zwischen Nord und Süd*. Neumünster: Wachholtz.
- PETER, Michael (1972): *Der Konflikt in Schleswig-Holstein (1846–1852) im Spiegel der englischen Presse. Ein Beitrag zur Geschichte der deutsch-englischen Beziehungen um die Mitte des 19. Jahrhunderts*. Würzburg.
- SCHARFF, Alexander (1955): *Schleswig-Holstein in der europäischen und nordischen Geschichte*. Kiel: Hirt.
- SKOVMAND, Roar (1973): *Geschichte Dänemarks. 1830–1939. Die Auseinandersetzungen um nationale Einheit, demokratische Freiheit und soziale Gleichheit*. Neumünster: Wachholtz.
- SRBIK, Heinrich Ritter von (1925): *Metternich. Der Staatsmann und der Mensch*. Bd. 2. München: Bruckmann.
- STEEFEL, Lawrence D. (1932): *The Schleswig-Holstein Question*. Cambridge: Harvard University press.
- ŠEDIVÝ, Miroslav (2013a): *Metternich, the Great Powers and the Eastern Question*. Plzeň: Západočeská univerzita.
- ŠEDIVÝ, Miroslav (2013b): *Zrod německého nacionalismu*. Plzeň: Západočeská univerzita.
- ŠUSTA, Josef (1923): *Dějiny Evropy. V letech 1812–1870. II*. Praha: Vesmír.
- VANCHENA, Lorie A. (2000): *Political Poetry in Periodicals and the Shaping of German National Consciousness in the Nineteenth Century*. New York, Bern, Berlin, Bruxelles, Frankfurt am Main, Oxford, Wien: Peter Lang.

ARCHIVY

- Bayerisches Hauptstaatsarchiv, München, Ministerium des Auswärtigen, 2412 a 2414.
- Geheimes Staatsarchiv Preussischer Kulturbesitz, Berlin, Dahlem, III. HA, Ministerium der auswärtigen Angelegenheiten I, Nr. 4617/2.
- Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Wien, Staatenabteilungen, Dänemark 108–110.
- Landeshauptarchiv Schwerin, 4.11-1 Mecklenburg-Strel. Staatsministerium und Landesregierung, Nr. 753.

PUBLIKOVANÉ PRAMENY

- Die Kieler Petition gegen den Antrag Ussings auf eine landesherrliche Erklärung über die dänische Staatseinheitsfrage*, https://play.google.com/store/books/details/Fr_Hedde_Die_Kieler_Petition_gegen_den_Antrag_Ussi?id=MM5CAAAAcAAJ&hl=en, 12. 12. 2016.
- DROYSEN, Johann Gustav a SAMWER, Karl (1850), *Die Herzogthümer Schleswig-Holstein und das Königreich Dänemark. Aktenmäßige Geschichte der dänischen Politik seit dem Jahre 1806*. Hamburg: Perthes-Besser und Mauke.

EBRARD, Johannes Heinrich August (1863): *Schleswig-Holstein. Sechsendvierzig Lieder wider den Dänen*. Erlangen: Bläsing.

METTERNICH-WINNEBURG, Richard (ed.) (1883): *Aus Metternichs nachgelassenen Papieren*, Bd. 7. Wien Wien W. Braumüller.

Protest des Schleswigschen Vereins gegen die sogenannte Verwahrungsacte der Holsteinischen Ständeversammlung vom 20. Decbr. 1844 und gegen die Einmischung Deutscher Ständeversammlungen in die Schleswigschen Angelegenheiten, https://play.google.com/store/books/details/Anonymus_AC10219866_Protest_des_Schleswigschen_Ver?id=UipiAAAACAAJ&hl=en, 12. 12. 2016.

Sechs Lieder an Schleswig-Holstein! Heft einer Widmung an Sr. Majestät dem König Christian VIII. von Dänemark, https://play.google.com/store/books/details/Sechs_Lieder_an_Schleswig_Holstein_Von_einem_Schle?id=gaBdAAAACAAJ&hl=en, 12. 12. 2016.

THUDICHUM, Friedrich Wolfgang Karl (1871): *Verfassungsgeschichte Schleswig-Holsteins von 1806–1852 in ihren deutschen und europäischen Beziehungen*. Tübingen: Laupp.

TWISS, Travers sir (1848): *On the Relations of the Duchies of Schleswig and Holstein: To the Crown of Denmark and the Germanic Confederation, and on the Treaty-engagements of the Great European Powers in Reference Thereto*. London: Longman, Brown, Green, and Longmans.

Wackre Deutsche Brüder in Schleswig Holstein!, https://play.google.com/store/books/details/Wackre_Deutsche_Br%C3%BCder_in_Schleswig_Holstein?id=3-9DAAAACAAJ&hl=en, 12. 12. 2016.

SUMMARY

At the beginning of the 19th century, the Schleswig-Holstein question became a crucial factor in the national development of Denmark and Germany. In reality, the issue was made up of a complex set of problems concerning mutual relationships between Schleswig and Holstein and their relationship toward the Kingdom of Denmark and the German Confederation. This dealt mainly with whether Schleswig belonged to the Danish north or the German south and whether Schleswig-Holstein – an administrative, economic, and cultural unit that had been built up over centuries – would remain intact or whether the duchies would be severed.

The north of Schleswig was home to a significant Danish minority, which was experiencing a certain national awakening as a result of the revolutionary wave at the beginning of the 1830s and began to make linguistic demands. A turning point came when a language edict was issued in 1840, ordering that the Danish language, as the language of the court and administration, be used wherever Danish was used as the language of the Church. By doing so, the king to a large degree satisfied the wishes of the Eider-Danes and at the same time sparked a widespread protest movement and wave of nationalistic sentiment among Germans.

The creation of two political groups followed – the Eider-Danish side and the Schleswig-Holstein side. The Eider-Danish side placed emphasis on Schleswig's 1 000 years of existing association with Jutland and Denmark and the differing legal statuses between Schleswig and Holstein. Its aim was to incorporate Schleswig into a Danish nation state, the southern border of which would be formed by the Eider River, and to break off Denmark's obligations to the German Confederation that stemmed from Holstein's association to it. The relinquishment of Holstein and Lauenburg was offered as a solution. On the opposing side, the Schleswig-Holstein side pointed to the link between the two duchies based on the Treaty of Ribe and strove to integrate Schleswig into the German Confederation.

In the escalating dispute over Danish claims, the Schleswig and Holstein estates began to gain wider support of liberal and nationalist powers in Germany. At this point, Christian VIII was forced to take sides and on July 8, 1846, he published his Open Letter stating that hereditary succession according to royal law is valid in the Danish Kingdom, in Schleswig, and in Lauenburg. In doing so, he again satisfied the wishes of the Eider-Danes. A score of complaints ensued from the Holstein estates, which were first addressed to the royal Danish government and then to the Federal Diet in Frankfurt. Anger grew so large in the duchies that they began to near war. German public opinion took the side of the duchy and began to view the Schleswig-Holstein question as a German-wide national problem.

Metternich was of the opinion that the publishing of the Open Letter was not a wise choice. He was convinced that a satisfactory solution to this emerging problem could only be achieved if the powers of Austria and Prussia agreed on shared principles and goals. In connection to the wave of national excitement that the Open Letter evoked, Metternich reached the conclusion that the only parties entitled to their say in the matter were, firstly, those that were involved in it in a legal manner, secondly, the main powers involved in terms of this matter's effect on the political field of the German Confederation, and thirdly, the central authorities of the German Confederation. With his agreement, the Federal Convention expressed its confidential expectation that, in his final judgment on succession, the Danish King would respect the rights of each and all agnates (and especially those of the German Confederation) entitled to inherit and the legitimate State Diet of Holstein.